

Veszelszki Ágnes:

Születéstől a halálig a közösségi oldalakon

Az online gyászmunka vizuális aspektusai

Az online gyászmunka technospirituális gyakorlat, amelynek egyik jellemző megjelenési területe a közösségi oldalakon az elhunyttal való kommunikáció és a halál utáni profilmenedzse-lés. A Parapatics Andreával közösen végzett empirikus kutatásunkban a gyászmunka és a közösségi oldalak kapcsolatára vonatkozó nemzetközi szakirodalom eredményeivel vetettük össze a Facebook közösségi oldalon magyar nyelven megjelent, a halál témához köthető poszt és komment típusú szövegeket. E korpusz alapú vizsgálat megerősítette az angol nyelvű közösségi oldalas üzenetekre vonatkozó megállapításokat. Az egyértelmű érzelmkifejező funkció mellett a közösségi oldalon megjelenő gyászmunkaszövegek betölthetik a tájékoztató (temetési információk, az elhalálozás körülményei), a felhívó (figyelmeztetés, az elhunyt tárgyainak eladása), a fatikus (részvétnyilvánítás a hozzátartozóknak, búcsúzás az elhunyttól és folyamatos online kapcsolattartás vele, különösen az ünnepek kapcsán), a metakommunikatív (az online gyász adekvátságának kérdése) és az esztétikai funkciót (verses és prózai idézetek, a gyászmunka toposzait tartalmazó képek, montázsok, prezentációk) is. A fatikus funkció kapcsán érdemes kitérni a gyász legitimitására és illegitimitására (gyászturisták, trollok). Nem várt eredmény, hogy a vallásos tematika megjelenése viszonylag ritka a vizsgált digitális korpuszban.

A gyászmunka kapcsán is megjelennek – a verbális tartalmak mellett vagy helyett – vizuális és audiovizuális elemek a bejegyzésekben. A szemtől szembeni kommunikáció nonverbális jeleit helyettesítő emotikonok a halálesetről való első tájékoztatás, illetve a gyászmunka korai szakaszában az érzelmek kifejezésének feltűnően gyakori, a bejegyzők számára lélektanilag is valószínűleg egyszerűbb formái. A gyászmunka kapcsán megosztott képeknek két fajtáját különböztethetjük meg: az egyik típusba az elhunytól készült fényképek, a másikba a neki szánt, általában bölcsességet, versrészletet is tartalmazó, tulajdonképpen virtuális képeslapok tartoznak. A hozzátartozók, de elsősorban barátok gyakran készítenek videót is az elhunyt emlékére (vagy halálakor, vagy annak évfordulójára), amelyet közzétesznek saját oldalukon és/vagy elhunyt társuk üzenőfalán.

Kifejezetten facebookos sajátosság a lájkolás, amely ebben a kontextusban nem az üzenetek tartalmának kedvelését, hanem az együttérzést, a részvét egy speciális megnyilvánulási formáját jelenti.